

První dojmy

Tak už je to konečně tady a já brzo ráno nasedám do letadla mířícího do Londýna a poté do kýženého cíle posledních dnů a měsíců – do Keni. Motor nastartuje, cestující se připoutají a já s balíčkem žvýkaček v puse poprvé opustím zemský povrch. Netrvá to dlouho a chvění ustane a já konečně dokáži vytvořit svůj přirozený výraz v obličeji (před tím to bylo něco jako zelené rajče skloubené s dítkem požívajícím citrónovou šťávu).

Úžasná Britka sedící na sousedním sedadle mě začne bombardovat mnoha dotazy a já alespoň na chvíli zapomenu na tu poskakující krabičku vznášející se deset kilometrů nad zemí.

I neutuchající pláč arabského dítko doplňující atmosféru letu se dalo přečkat, ale to, co následovalo, byla první opravdová zkouška mých nervů.

Znovuobnovený kontakt s pevnou zemí byl úžasný. Ovšem druhý kontakt se zemskou realitou už tak příjemný nebyl. Těsně před odletem, bylo to asi 20 minut, jsem nenašel ve své skryté kapsičce letenku. Co teď?! Nu, nezbývalo nic jiného, než jít rychlým krokem cestou zpět a pokusit náhodu.

„Hello, I lost my ticket,“ oznámil jsem obtloustlé paní s brejličkami. Ta ihned zbystřila a po zodpovězení dotazů ohledně mé cesty mě nasměrovala za pánem v černém obleku stojícím opodál.

„Hello, I lost my ticket,“ zopakoval jsem. Jeho oči skryté za černými brýlovými skly si mě důkladně prohlížely a nakonec mi ztracený poklad vydal.

V té chvíli mi spadl obrovský kámen ze srdce a já jsem se mohl o 10 minut později opět vznést nad povrch zemský, abych po dalších zhruba osmi hodinách přistál na nairobském letišti.

Vzduch dalek zaplnil mé plíce (i když mám pocit, že zrovna na letišti to byl výpar z mycího prostředku na podlahu) a dobrodružství nazvané „Nekuda do Keni!“ opravdu začalo!

Čekání na zavazadla se lehce protáhlo, jelikož a protože se Monice (pohledná studentka z Prahy s ukončeným vzděláním na VŠE mající za úkol mapování projektů Humanistického centra Narovinu) kdesi ztratila zavazadlo – lépe řečeno, že někdo ze zaměstnanců letiště ho zapomněl dát na donekonečna projíždějící pás. Při tom množství zavazadel, která jsme táhli (bylo jich osmnáct) to byl sakra pech, protože v něm měla své osobní potřeby, bez kterých se v keňském světě těžko přežívá.

Ale i to se nakonec vyjasnilo a Monika druhý den ráno obdržela nejen ztracené zavazadlo, ale i slušné finanční odškodnění v podobě 4000 keňských šilinků (pro upřesnění je převod na české koruny v kurzu zhruba 3:1).

A teprve po těchto všech drobných zádrhelech jsem vystoupil z letištní haly a poznal opravdovou vůni dalek rovníkové Afriky.

Jako uvítací delegace na letiště přijel Ken, kterého jsem viděl již dvakrát v České republice (při jednání o cestě a v kempu u Máchova jezera).

Všechny věci jsme řádně naložili do matatu, což je takový stylový druh keňské hromadné dopravy (někdy až moc hromadné) na způsob minibusu. Když svoji ruku k dílu přiložil i náhodný kolemjdoucí, začal jsem mít pocit, že jsem na bezpečném místě plném dobrosrdečných lidíček.

Z tohoto lehkého optimistického omylu mě zanedlouho vyvedla ta samá osoba, která mě do něj uvedla, jelikož se po práci začala dožadovat finanční odměny. Když jsme mu ji odmítli vydat, byl místy až agresivní. Ani balíček evropských žvýkaček mu neudělal radost, a tak jsme hnedka po výstupu z letištní haly ulehčili svým peněženkám.

Matatus byl plný evropských bělochů, černého Kena, řidiče a věcí z Čech. Než se přístroj rozjel, málem jsme narazili do pouličního osvětlení, u kterého byl automobil

zaparkován. Motor totiž „chcípnu“ a my jsem pomaloučku sjeli z kopečka dolů s vyděšenými obličejí mířícími na ohromnou lampu. Naštěstí tam byl obrubník, a tak se přetížený plechový kvádr na čtyřech kolech zastavil v bezpečné vzdálenosti.

Poté řidič opět zkusil vycouvat a povedlo se mu to! Pokračování cesty bylo pro mě, jako laika neznalého jízdy v matatu, něco neuvěřitelného. Ovšem abych přiznal barvu, místy jsem se opravdu obával o svůj život. Tento strach postupně přešel ve vášeň a nyní se po Keni pohybuji, je-li to alespoň trochu možné, pouze matatem. Kdo tohle nezažil, nemůže to pochopit a ani by mi nevěřil, co všechno je možné v takovémto autíčku zažít (a přežít). A to se nebavím o keňské dopravě, o které silně pochybuji, že má nějaká pravidla silničního provozu. Předjíždění zleva i zprava není nic neobvyklého (díky Britům se tu jezdí normálně vlevo), jízda na červenou tu nikomu nedělá výčitky svědomí (vlastně si ani nepamatuji, zda-li jsem jel přes semafor na zelenou) a mnoho dalších dopravních specialit, které by si keňané mohli nechat patentovat.

Ďábelskou jízdu všichni cestující přežili bez jakéhokoli fyzického zranění (o psychickém se raději vyjadřovat nebudu) a my jsem konečně mohli spatřit krásu a tajemná zákoutí našeho nového domova na jižní polokouli.

Kdyby mi Dana (vedoucí Humanistického centra Narovinu) neřekla, že je tohle poměrně luxusní byteček, byl bych odmítal vůbec vstoupit do koupelny. Jsem tu pár dní a musím říci, že se i s místy rezatou vanou, oprýskaným zrcadlem a pár opravdu špinavými okny, kuchyňkou s minimem použitelného nádobí a spoustou hmyzu k tomu všemu jako bonus, přežít opravdu dá a nyní mi vůbec nedělá problémy do vany v klidu vlézt.

Další dny byly ve znamení rozkoukávání se. Zjistil jsem, že po setmění se nesmím venku ani ukázat. Že lidé v Keni mají tzv. dvě ceny – klasickou a „mzungu price“ (bělošskou), a že místní ulice jsou i ve dne plné drobných zlodějíčků a osob vyžívajících si zlost na bělochy.

Ale i přes tyhle všechny drobné chybičky je Keňa velice nádhernou a přívětivou zemí.

Co se týče cen, tak základní potraviny a osobní věci jako trička tu i běloch nakoupí velice levně. Horší je to s ostatními věcmi, jídlem a pitnou balenou vodou, protože ta je i pro Čechy o trochu dražší (ale není to nic hrozného).

Než se rozepíšu o jídle, chtěl bych se ještě zmínit o práci lidí, se kterými jsem tady, a se kterými trávím současné krásné chvíle svého života.

Je nás tu celkem pět „mzungáčů“ - já, Monika a Dana, o kterých jsem se již zmínil; humanistická dobrovolnice Katka, která dala mnoho ze svého srdce chudým keňským dětem a psychiatr Martin. Většinou se dělíme na dvě skupiny a různě cestujeme po místních školách, centru Nairobi a adoptovaných dětech. Dále rozdáváme dárky, kontrolujeme počítače, které humanisté pro keňany sponzorovali a dokumentujeme nainstalování slunečních kolektorů v několika místních školách.

Návštěvy ve školách jsou naprosto úžasné! Hlavně v odlehlejších oblastech, kde ještě nikdy neviděli bělocha. Hned se na vás všichni nahnou, dotýkají se vás, smějí se a jejich bílé oči září radostí. A to i přes to, že vedle je záchod v podobě díry v zemi a kuchyň představuje oheň a dva dřevé hrnce.

Většinou nás pohostí a předvedou ukázky svých tanců a případně zarecitují nějakou báseň. V Keni existuje okolo čtyřiceti kmenů, takže se většinou způsoby pojetí mění, stejně jako je rozdílná mentalita lidí v různých částech tohoto státu. Centrem všeho je samozřejmě Nairobi, kde se střetávají všechny kmeny společně s bělochy a Indy, kteří se do Keni dostali díky stavění železnice pro Velkou Británii (v současnosti zde ovšem pravidelně jezdí pouze spoj Nairobi – Mombasa a zpět).

A nyní konečně nastal čas pro větší kapitolku zabývající se jídlem. V podstatě by se dalo říci, že kdyby nebylo maso poměrně drahé, dávali by ho tady do všeho. Jenže ono je

poměrně drahé, a tak se vaří hlavně z luštěnin a kukuřice. Nejčastější pokrm, se kterým jsem se tu zatím setkal, byly čapátí (takové placičky z mouky, vody a soli).

Vzhledem k tomu, že maso mi doma moc nejede, nemůžu si na nic stěžovat. Všichni se snažíme jíst s vědomím, že za každým soustem mohou být miliardy „přátelských“ bakterií a již teď někteří členové výpravy navštěvují porcelánovou mísu o mnoho častěji než obvykle.

K pití se tu podávají balené vody, limonáda Krest podobná toniku (tu zbožňuji), docela dobré keňské pivo a konečně i teplý černý čaj s mlíkem, na který se ani nemohu podívat, aby se mi nevybavil obraz toalety.

K tématu „Jídlo“ mám drobnou příhodu:

Byla nebyla jednou jedna malá školička. A ta školička byla za sedmero horami a sedmero řekami kdesi u rovníku.

Jednoho krásného dne tam na návštěvu přijela skupinka bělochů, kteří chtěli zkontrolovat funkčnost solárních panelů a předat dárky adoptovaným dětem.

Pan ředitel to samozřejmě věděl předem, a tak školičku řádně vystrojil pestrobarevnými balónky a křiklavě barevnými ozdůbkami.

Po příjezdu bělochů se život ve školičce otočil doslova naruby – děti jásali, smáli se a nervózně koukali na ten zázrak, který ještě nikdy v životě některé neviděly.

Poté nás uvedli do obrovské haly, kde všech asi 400 dětiček usedlo do lavic a my směrem k nim k obrovskému stolu, který se doslova prohýbal pod tíhou sladkých limonád, balených vod, sušenek, tropického ovoce a později i jídla v podobě tří druhů luštěninových kaší a čapát.

Během návštěvy, kde se vzal, tu se vzal pan kameraman se starou videokamerou, jenž nevynechal ani minutu z příjezdu mzungu do místní školy.

Po krátkém představení a programu jsme byli vyzváni k jídlu. Díky pohledům skrytě slintajících děcek, které nás neustále pozorovaly, to bylo těžké. Ale když odešli (pan ředitel je totiž všechny vyhnal ven), šlo to lépe. Navíc cestování unavuje a v žaludku mi trochu kručelo, to je pravda.

Tu jsem se zakousl do plné lžice dobře vypadající luštěnino-zeleninové kaše. Po pár přežvýknutí jsem zjistil, že je tam i maso, což hmotu lehce dochucovalo.

Ale jakmile jsem našel flák tlustého, nerozkousatelného masového kousku, můj žaludek se začal hlásit o slovo.

Celý jsem zrudl a netrpělivě jsem pokoukával po místě, kde se vetřelce nenápadně zbavit.

A najednou se můj pohled střetl s pohledem kameramana – on mě celou tu dobu natáčel! „Teď co mám k sakru dělat?!“ motalo se mi v hlavě neustále dokola.

„Když to nevyplivnu, pozvracím se. A když to vyplivnu, zneuctím celý slavnostní okamžik.“

Nakonec souboj vyhrál kameraman, protože jsem tak dlouho přemýšlel, dávil se a rudnul, že jsem ten obrovský kus odporné hmoty spolknul.

Zbytek jsem dojedl opatrněji a nakonec jsem jim jídlo i pochválil. Ale mám takové divné tušení, že až si někdy pustí záznam z této slavnosti, věřit mi to nebudou.

Zábavnějších okamžiků z cestování po odlehlejších oblastech i z Nairobi mám povícero, ale o tom až někdy jindy. Protože píšu o Keni, jen stručně zde shrnu její základní údaje:

Keňa je asi 7,5x větší než Česká republika (tj. 582 000 km²) a žije zde asi 30 miliónů obyvatel. Oficiálními jazyky tu jsou svahilština spolu s angličtinou. Mělo by se tu platit pouze keňskými šilinky (Ksh), ale platit dolary či eurem tu není obvykle problém. Nezávislost nad britskými koloniemi dostala Keňa v roce 1963, kdy se stala pluralitní republikou. Slabou stránkou této země je nerostné bohatství, zadluženost a korupce, která dýchá ze všech stran.

To, že většina obyvatel žije s existenčním minimem snad ani zdůrazňovat nemusím. Ale na druhou stranu je pohled keňských lidí na chudobu odlišný a opravdu si i za těchto těžkých podmínek dokáží užívat života. A tohle právě z větší části chybí Evropanům.

Slunce svítí a pálí, pokožka hnědne, mraky plují po obloze a hodiny utíkají jako voda v Mississippi. I když jsem tu necelý týden, mám pocit, jako bych tu byl celou věčnost (to je takový zvláštní paradox – dny tu všem utíkají neuvěřitelně rychle, ale přes to jim připadá, že už tu jsou roky či dlouhé měsíce). Pomalu si zvykám na místní podmínky a nebezpečství a poznávám Keňu i trochu jinak, než jen bohatý evropský turista.

Na první pohled je Keňa naprosto úžasná a jako by to nestačilo, tak čím déle tu jsem, tím více se mi líbí.

Mějte se báječně, užívejte života a budu se těšit na další reportáž z prostředí rovníkové Afriky. Určitě bude o čem psát!

Z Keni srdečně zdraví Váš dopisovatel René Nekuda (dne 3.11.05, Nairobi)